

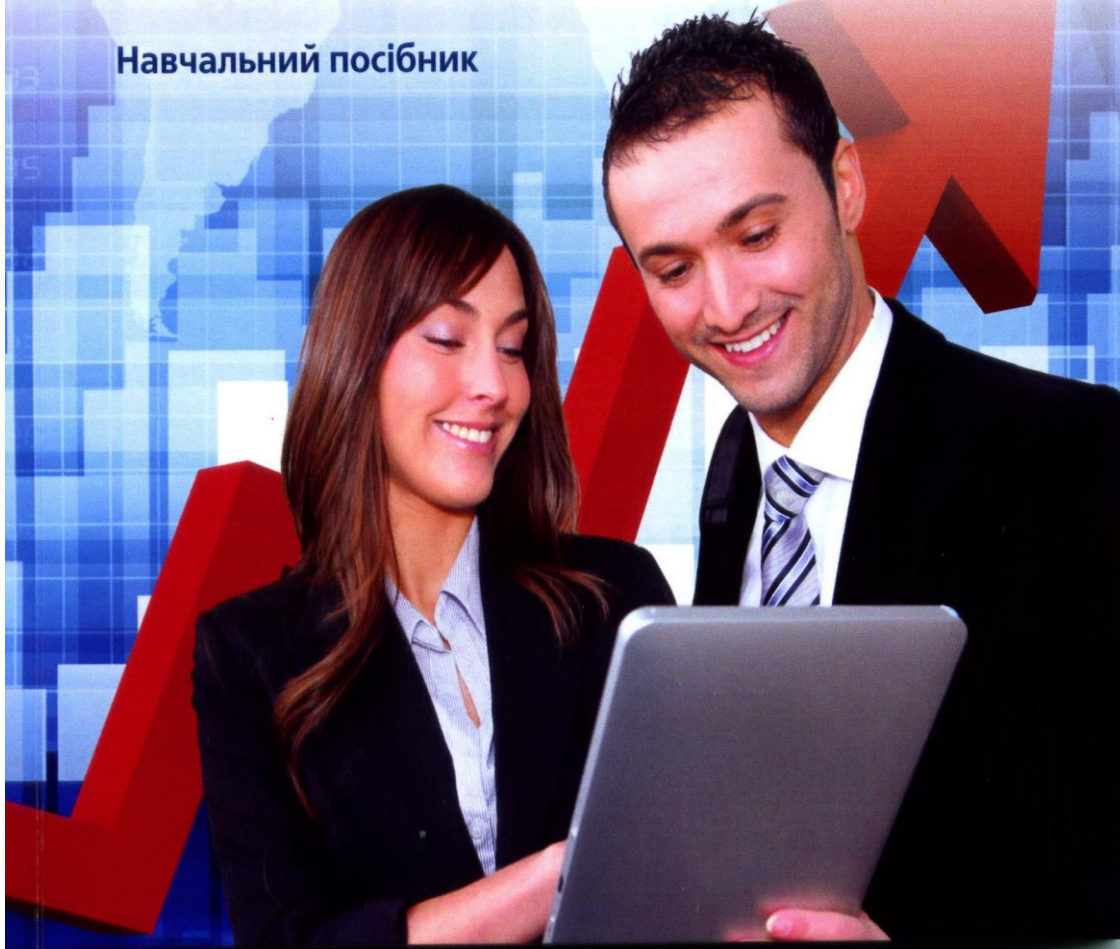
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Колесніченко І. М.
Литвиненко А. В.

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Навчальний посібник

УДК 330.8(075)

ББК 65.01я7

К 60

Рецензенти: докт. екон. наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова *Решетило В. П.*; докт. екон. наук, професор кафедри економічної теорії Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого *Камінська Т. М.*; докт. екон. наук, професор кафедри міжнародної економіки та менеджменту ЗЕД Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця *Липов В. В.*

Рекомендовано до видання рішенням вченої ради Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

Протокол № 10 від 18.04.2015 р.

Авторський колектив: канд. екон. наук, доцент Колесніченко І. М. – вступ, п. 1 – 8; канд. екон. наук, доцент Литвиненко А. В. – п. 9 – 11.

Колесніченко І. М.

К 60 Інституціональна економіка : навчальний посібник / І. М. Колесніченко, А. В. Литвиненко ; за заг. ред. канд. екон. наук, доцента І. М. Колесніченко. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 236 с. (Укр. мов.)
ISBN 978-966-676-607-9

Викладено основні положення інституціональної теорії в логічному поєднанні з питаннями й різноманітними практичними завданнями. Обрана авторами структура посібника відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій, забезпечує організацію самостійної роботи студентів і сприяє формуванню їх професійних компетентностей.

Рекомендовано для студентів, аспірантів, викладачів і практичних працівників.

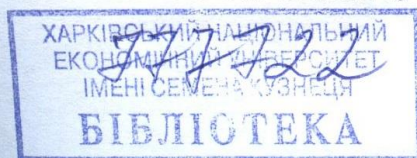
УДК 330.8(075)

ББК 65.01я7

© Колесніченко І. М., Литвиненко А. В., 2015

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2015

ISBN 978-966-676-607-9

Зміст

Вступ	3
Розділ 1. Теорія інститутів	7
1. Предмет і метод інституціональної економіки	7
1.1. Поняття, роль і функції інститутів в економіці	8
1.2. Норма як базовий елемент інститутів	12
1.3. Класифікація інститутів. Ієрархія правил і прав	15
1.4. Предмет і метод інституціональної економіки	16
Практичні завдання	18
2. Формування й етапи розвитку інституціоналізму	22
2.1. Теоретичні джерела інституціональної економіки. Обмеження застосування неокласичного підходу	25
2.2. Інституціональна теорія: учора, сьогодні й завтра. "Дерево" інституціоналізму	30
Практичні завдання	39
3. Інституціональна структура ринкової економіки	43
3.1. Економічний порядок і чинники, що його визначають. Інститути плану та ринку	45
3.2. Інституціональна структура ринкової економіки як одна з підсистем економічної системи суспільства	50
3.3. Інституціональна структура: особливості елементів і характер відносин та взаємовідносин між ними	54
Практичні завдання	57
4. Права власності	61
4.1. Економічна теорія прав власності	62
4.2. Принципи ефективного розподілу прав власності. Суть і режими прав власності	68
4.3. Нелегальна економіка: поняття, структура та наслідки	73
Практичні завдання	77
5. Трансакції та трансакційні витрати	82
5.1. Трансакції: поняття, види та значення	83
5.2. Трансакційні витрати: поняття, види та значення	87
5.3. Зовнішні ефекти і трансакційні витрати. Теорема Р. Коуза та її значення	91

5.4. Досвід кількісного оцінювання трансакційних витрат. Шляхи їх мінімізації	96
Практичні завдання	98
Розділ 2. Теорія організацій	103
6. Економічні організації. Інституціональні основи діяльності фірм	103
6.1. Сутність організації, її відмінність від інституту	105
6.2. Інституціональні основи діяльності підприємства (фірми). Теорії фірми	110
6.3. Типологія фірм	115
Практичні завдання	124
7. Інституціональні основи діяльності домашніх господарств	128
7.1. Поняття домашнього господарства в інституціональній теорії	130
7.2. Роль рутини у функціонуванні домашнього господарства	135
7.3. Домогосподарство в економічній системі. Типи домашніх господарств	138
Практичні завдання	144
8. Інституціональні основи діяльності держави	149
8.1. Теорія держави в новій інституціональній економічній теорії. Держава як організація: її сутність, функції, "провали" та "межа"	152
8.2. Типологія держав	164
Практичні завдання	167
9. Контракти	171
9.1. Контракт: суть, складові і структура. Типи контрактів	173
9.2. Економічні теорії контрактів	177
9.3. Типологія правових відносин	181
Практичні завдання	184
10. Людський капітал і мотивація	188
10.1. Поняття "людський капітал" і "мотивація". Теорії людського капіталу	189
10.2. Інституційне забезпечення людського капіталу	196
Практичні завдання	202

11. Інституціональна трансформація економіки України	206
11.1. Трансформації інституціональних систем.....	208
11.2. Особливості інституціональних перетворень в Україні	215
Практичні завдання	219
Використана література	224
Основна	224
Додаткова	225
Інформаційні ресурси.....	230
Методичне забезпечення.....	231